

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.3-1.22>**І. Л. Желтобрюх**кандидат юридичних наук,
здобувач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО СПІВВІДНОШЕННЯ СУБ'ЄКТА ТА УЧАСНИКА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ

У роботі досліджені представлені в юридичній літературі концептуальні підходи щодо співвідношення суб'єкта та учасника адміністративного процесу. Зазначається, що сторони адміністративної справи одночасно визнаються і суб'єктами адміністративного процесу, і учасниками адміністративного процесу, що є алогічним явищем із позиції теорії адміністративного процесуального права. Сформульовано висновок, що використання онтолого-гносеологічного підходу в дослідженнях суб'єктів та учасників адміністративного процесу пояснює розбіжності між науковою термінологією та термінологією, що використовується в законодавстві, але, на жаль, сприяє збереженню в національному законодавстві алогічних понять, які є поширеними дефектами законодавчої дефініції (двозначність, неточність, декларативність, зайва деталізація, абстрактність, тавтологія тощо). Обґрунтовується доцільність визначення адміністративного процесу як правозастосовної діяльності адміністративних судів щодо розгляду і вирішення спорів у публічно-правовій сфері, а адміністративного судочинства – як однієї з форм здійснення правосуддя. У цьому випадку суб'єкт адміністративного процесу (суб'єкт адміністративного судочинства) та учасник адміністративного процесу (учасник адміністративного судочинства) не будуть перекликатися за змістом. Саме це пояснює, чому сторони справи є учасниками адміністративного процесу, на що звертається увага в КАСУ (Глава 4 Розділу I КАСУ), і не є суб'єктами адміністративного процесу, що не суперечить положенням КАСУ.

Ключові слова: адміністративний процес, суб'єкт адміністративного процесу, учасник адміністративного процесу, сторони адміністративного процесу.

Постановка проблеми. Розкриття особливостей реалізації процесуальних прав і обов'язків сторонами адміністративної справи зумовлює всебічний аналіз та характеристику наступних теоретичних проблем у цій сфері. Зокрема, важливо визначитись із визначенням та співвідношенням понять «суб'єкт адміністративного процесу (судочинства)» та «учасник адміністративного процесу (судочинства)», адже нині ці поняття в теорії адміністративного процесуального права та національному законодавстві вживаються без чіткої змістовної прив'язки.

Зазначене свідчить про необхідність вирішення на теоретичному рівні наявних суперечностей між науковою термінологією та термінологією законодавства щодо визначення суб'єктів і учасників адміністративного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика суперечностей між науковою термінологією та термінологією законодавства щодо визначення суб'єктів і учасників адміністративного процесу досліджувалися в працях О.М. Бандурки, В.М. Бевзенка, Т.О. Гуржій, Є.Ф. Демського, І.О. Картузової, Т.О. Коломоєць, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, Р.С. Мельника, О.І. Миколенка, А.Ю. Осадчого, М.М. Тищенко та багатьох інших вітчизняних науковців.

Разом із тим лише в поодиноких працях пропонуються цікаві концептуальні підходи щодо співвідношення суб'єкта та учасника адміністративного процесу. Наука адміністративного права та процесу робить у цій сфері лише перші кроки.

Мета статті. Основними завданнями, розв'язанню яких присвячена ця стаття, є такі:

1) дослідити представлені в юридичній літературі концептуальні підходи щодо співвідношення суб'єкта та учасника адміністративного процесу;

2) запропонувати ймовірні шляхи вирішення наявних теоретичних проблем у науці адміністративного права та процесу.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі сторони адміністративної справи одночасно визнаються і суб'єктами адміністративного процесу, і учасниками адміністративного процесу. Цей сучасний і найбільш розповсюджений в юридичній літературі підхід до співвідношення понять «суб'єкт адміністративного процесу» та «учасник адміністративного процесу» лише дивує, адже його правильність та логічність не підтверджуються аргументацією, а сприймаються більшістю науковців на віру, як світоглядні постулати в релігії. Прикладами такого поширеного мислення є погляди О.М. Бандурки, М.М. Тищенка, В.М. Котенко та ін. Наприклад, В.М. Котенко стверджує, що поняття «суб'єкти адміністративного процесу» є більш широким визначенням і об'єднує своїм змістом як учасників, так і чільних суб'єктів процесу, які діють із метою ведення процесу і здатні на державно-владній основі приймати рішення по справі. Тобто учасниками процесу, на думку О.М. Бандурки, М.М. Тищенка та В.М. Котенка, є громадяни, інші особи, колективи громадян або організації в особі їх представників, що наділені правами та певними обов'язками, які дозволяють їм брати участь у розгляді адміністративних справ із метою захисту своїх прав та законних інтересів і сприяють здійсненню адміністративного процесу [1, с. 19-20].

Одним із перших, хто звернув увагу на суперечливість термінології, яка використовується при характеристиці учасників адміністративних проваджень, та запропонував ймовірні шляхи вирішення цієї теоретичної колізії, був О.І. Миколенко. Вчений у своєму навчальному посібнику (перше видання якого відбулося в 2004 р.), характеризуючи суб'єктів та учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення і суб'єктів та учасників адміністративного судочинства, наголосив, що КУпАП вза-

галі не закріплює за учасниками адміністративного провадження жодного терміна, а лише пропонує перелік осіб, які беруть участь у провадженні у справах про адміністративні правопорушення. Це законодавче формулювання, на думку О.І. Миколенка, дало привід представникам адміністративного права (наприклад, С.В. Ківалов, Л.Р. Біла [2, с. 54]) розрізняти в рамках провадження у справах про адміністративні правопорушення два поняття «суб'єкти провадження» та «учасники провадження». Так, учасниками провадження визнавалися потерпілий, законні представники, захисник, свідки, експерт, перекладач та особа, що притягається до адміністративної відповідальності, а суб'єктами провадження – окрім вже перелічених, органи та особи, що вповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення [3, с. 122-123]. Тобто поняття «суб'єкт провадження» та «учасник провадження» в юридичній літературі кінця 90-х рр. ХХ ст. та початку ХХІ ст. співвідносились між собою як загальне та часткове. Помітивши певну алогічність цієї класифікації, О.І. Миколенко запропонував своє бачення співвідношення понять «суб'єкт провадження» та «учасник провадження». На його думку, якщо адміністративне провадження розглядати як вид правозастосовної діяльності, то суб'єктом правозастосовної діяльності в цьому разі виступатиме виключно адміністративний суд як орган (посадова особа) адміністративної юрисдикції, оскільки він безпосередньо веде це провадження. Всі інші особи, зацікавлені і незацікавлені в результатах розгляду справи, виступатимуть як учасники цієї правозастосовної діяльності, бо вони на законних підставах залучаються до участі в правозастосовній діяльності [3, с. 122]. Якщо ж адміністративне провадження, продовжує О.І. Миколенко, розглядати як специфічну сукупність правовідносин, то поняття «суб'єкт провадження» і «учасник провадження» набувають зовсім іншого змісту і співвідношення. Тобто суб'єктами провадження є всі особи, що гіпотетично можуть бути учасниками адміністративно-процесуальних відносин, тоді як учасниками провадження є тільки ті

особи, які беруть участь у розгляді конкретної адміністративної справи.

Думки О.І. Миколенка були піддані критиці у працях В.К. Колпакова, О.В. Кузьменко та інших менш відомих науковців. Так, В.К. Колпаков підкреслив, що думка О.І. Миколенка щодо співвідношення понять «суб'єкт провадження» та «учасник провадження» є методологічно оновленою, але має недоліки:

- по-перше, автор для аналізу використовує інструментарій, сформований різними науками, наприклад, теорією державного управління, а тому в нього поняття «суб'єкт провадження» та «учасник провадження» можуть і не збігатись за змістом;

- по-друге, в одній із класифікацій О.І. Миколенко ототожнює суб'єкта права з суб'єктом провадження, а суб'єкта правовідносин – з учасником провадження, що не має під собою наукового обґрунтування;

- по-третє, висновки О.І. Миколенка щодо співвідношення понять «суб'єкт провадження» та «учасник провадження» не є коректними в тому сенсі, що їх не можна використати у практичній діяльності, хоча вони є підґрунтям для дискусій і подальших теоретичних досліджень [4, с. 407-408].

Водночас В.К. Колпаков підкреслює, що:

- цінність думок О.І. Миколенка полягає в тому, що він пропонує досліджувати категорії адміністративного права за допомогою знань, які сформульовані в різних галузях юридичних та інших наук;

- вирішення окресленої теоретичної проблеми можливе, якщо застосувати онтолого-гносеологічний підхід. Це значить, що варто визнати той факт, що поняття «суб'єкт провадження» та «учасник провадження» перебувають у різних сферах (площинах) знань. Так, «учасники провадження» – це онтологічна категорія (є результатом практичної діяльності), а «суб'єкти провадження» – гносеологічна категорія (є результатом наукових досліджень) [4, с. 408].

Учениця В.К. Колпакова, професор О.В. Кузьменко, у своїй дисертації теж критикує думки О.І. Миколенка щодо співвідношення понять «суб'єкт провадження» та «учасник провадження» і, частково дублюючи висновки свого наукового кон-

сультанта, зазначає, що категорично не можна погодитись з поглядом О.І. Миколенка на те, що:

- а) поняття «суб'єкт процесу (провадження)» і «учасник процесу (провадження)» виключають одне одного;

- б) суб'єкт процесу (провадження) – це потенційний учасник відносин, а учасник процесу (провадження) – реальна їх сторона;

- в) учасник процесу (провадження) – це частина цілого, тобто суб'єкта процесу (провадження) [5, с. 184].

На жаль, у подальших наукових публікаціях ця дискусія зійшла нанівець. Науковці або повторюють висновки, що були зроблені авторитетними адміністративістами (В.К. Колпаковим, О.В. Кузьменко), або ж взагалі оминають розгляд цього питання в наукових публікаціях [6, с. 107-112; 7, с. 127-131]. Разом із тим стосовно ідей В.К. Колпакова, О.В. Кузьменко та О.І. Миколенка хочемо висловити свої міркування.

По-перше, існування термінологічних суперечностей у адміністративному процесуальному законодавстві та науці В.К. Колпаков і О.В. Кузьменко пояснюють за допомогою онтолого-гносеологічного підходу. Цей підхід показує, що певні правові явища та поняття, які використовує законодавець, не можливо пояснити за допомогою логіки та наукового мислення, а тому їх треба сприймати такими, як вони є, тобто без прив'язки чи придумування якихось наукових концепцій, які б могли хоча б як-небудь пояснити доречність використання тієї чи іншої термінології в нормативно-правових актах. Не заперечуючи проти ґрунтовності онтолого-гносеологічного підходу, який запропонували В.К. Колпаков і О.В. Кузьменко, лише зазначимо, що цей підхід є, по суті, виправданням алогічності і неузгодженості між наукою адміністративного процесуального права та адміністративним процесуальним законодавством. Тим більше дивно, що законодавець, ігноруючи категоріальний апарат адміністративного процесуального права як науки, орієнтується на термінологію, що традиційно використовується у процесуальних законодавствах (наприклад, цивільному

процесуальному, кримінальному процесуальному та господарському процесуальному). У нас і так за останні двадцять років відбулося віддалення практики від теорії, а теорії – від практики. Онтолого-гносеологічний підхід лише пояснює, звідки взялися уявлення про ті чи інші правові явища, але не сприяє зближенню юридичної науки з правотворчою і правозастосовною діяльністю. Тому вважаємо, що на поступки має піти або практика (тоді поняття «суб'єкт процесу» і «учасник процесу» набудуть змісту в положеннях КАСУ відповідно до теорії адміністративного процесуального права), або теорія (тоді буде запропонована науково обґрунтована концепція щодо співвідношення понять «суб'єкт процесу» і «учасник процесу», яка б відповідала сучасним положенням КАСУ). На жаль, питання мінімізації суперечностей між наукою та практикою нині не є актуальним. До того ж практика нині в односторонньому порядку диктує юридичній науці термінологію, зміни до системи галузі права, нові класифікації та нові уявлення про правові явища. Юридична ж наука, втративши здатність впливати на розвиток законодавства та правозастосовної діяльності, зайняла місце обслуговувача примх законодавця. Наприклад, традиційна теорія адміністративного права завжди класифікувала заходи примусу на заходи попередження, припинення та адміністративної відповідальності. Якщо ж звернутись до положень Закону України «Про Національну поліцію», то помітимо, що традиційна наукова концепція була проігнорована, а запропонована концепція, згідно з якою поліцейські заходи поділяються на дії превентивного та примусового характеру [8, ст. 29]. Цікаво, чи змогли б В.К. Колпаков і О.В. Кузьменко цю суперечність законодавства і науки адміністративного права пояснити за допомогою онтолого-гносеологічного підходу? Питання риторичне. Але переконані, що вплив практики на науку і науки на практику має бути взаємним і пропорційним. Тому позитивно сприймаємо намагання О.І. Миколенка підвести гносеологічну основу для термінів, що вживаються в КАСУ чи інших нормативно-правових актах.

По-друге, погоджуємося з В.К. Колпаковим, О.В. Кузьменко і О.І. Миколенко в тому, що «суб'єкт адміністративного процесуального права», «учасник адміністративних процесуальних правовідносин» та «суб'єкт адміністративного процесу» («учасник адміністративного судочинства») є термінами, які існують у паралельних «правових всесвітах», тобто перебувають і використовуються в різних сферах (площинах) права та знань про право.

Наприклад, поняття «суб'єкт адміністративного процесуального права» перебуває у сфері права і використовується для характеристики права в об'єктивному значенні, тобто як системи загальнообов'язкових правил поведінки. У такому разі мова йде про те, що адміністративний суд, фізичні та юридичні особи, які мають адміністративну процесуальну правосуб'єктність, можуть бути потенційними учасниками адміністративних процесуальних відносин, але не завжди є учасниками конкретних адміністративних процесуальних відносин.

Поняття «учасник адміністративних процесуальних правовідносин» перебуває у сфері правовідносин і використовується для розкриття їхньої структури, яка складається із трьох елементів – суб'єкта, об'єкта та змісту. У такому разі поняття «суб'єкт адміністративних процесуальних правовідносин» та «учасник адміністративних процесуальних правовідносин» набувають тотожного змісту. Вони лише свідчать про те, що учасниками конкретних процесуальних відносин є чітко визначені суб'єкти адміністративного процесуального права, наприклад, окружний адміністративний суд м. Києва, Голова ради Громадської організації «Всеукраїнська спілка працівників торгівлі та послуг «Трудова співдружність» (позивач) і керуючий справами секретаріату Київської міської ради (відповідач) [9].

На жаль, чітко визначити сферу використання понять «суб'єкт адміністративного процесу» та «учасник адміністративного судочинства» не вдається. Адже адміністративний процес іноді розглядається як правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства (наприклад, п. 6 ч. 1 ст. 4 КАСУ), іноді – як діяльність адміністративного суду щодо

розгляду публічних спорів [10], а інколи – як форма застосування норм матеріального адміністративного права [11]. Тобто «адміністративний процес» є категорією, яка в першому випадку використовується для розкриття сутності правовідносин, у другому – для розкриття правозастосовної чи процесуальної діяльності, а у третьому – для визначення форми правозастосовної чи процесуальної діяльності. Всі ці сфери відмінні одна від одної, а тому неможливо у всіх цих сферах однаково використовувати поняття «суб'єкт адміністративного процесу», бо в кожному випадку воно набуває специфічного змісту. Така ж ситуація склалася і з поняттям «учасник адміністративного судочинства». Адміністративне судочинство іноді визначається як діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у порядку, встановленому законом (наприклад, п. 5 ч. 1 ст. 4 КАСУ), іноді – як система принципів та адміністративно-процесуальних норм [12, с. 2-5], а інколи – як форма позовного здійснення правосуддя [13, с. 14]. У кожному із вище перелічених визначень поняття «учасник адміністративного судочинства» набуватиме специфічного змісту. Саме тому важливо встановити систему координат (сферу використання), в якій терміни «суб'єкт адміністративного процесу» та «учасник адміністративного судочинства» будуть використовуватись як елементи саме цієї системи.

По-третє, не можемо погодитись з В.К. Колпаковим і О.В. Кузьменко в тому, що О.І. Миколенко використав для обґрунтування своєї позиції здобутки теорії державного управління, яка стверджує, що учасником процесу управління, з одного боку, виступає «суб'єкт управління», а з іншого – «об'єкт управління». Ключовим моментом у запропонованій О.І. Миколенко концепції було те, що адміністративний процес та адміністративне судочинство можна розглядати не просто як діяльність державного органу, а як правозастосовну діяльність адміністративного суду. Поняття правозастосовної діяльності, її ознаки та види визначаються не теорією державного управління, а теорією держави та права. Наприклад, якщо звернутися до останніх публікацій у цій сфері, то

помітимо, що правозастосовна діяльність визначається як діяльність уповноважених на це суб'єктів, яка, по-перше, передбачає винесення індивідуально-правових рішень та, по-друге, здійснюється за певною процедурою [14, с. 237]. Тобто така діяльність завжди є владною за суттю, а її суб'єктами є суб'єкти, наділені владними повноваженнями. Теорія ж державного управління весь організуючий вплив у державі (так зване «державне управління») звела до взаємовідносин, що виникають між суб'єктом управління та об'єктом управління. Саме тому до об'єктів управління почали зараховувати не тільки фізичних та юридичних осіб, а й сфери суспільних відносин, об'єкти інфраструктури, природні ресурси тощо. Концепція ж правозастосовної діяльності в теорії держави та права акцентує на тому, що суб'єктом такої діяльності може бути виключно орган (особа), який наділений чинним законодавством відповідними владними повноваженнями. Тобто сторони справи не є суб'єктами правозастосовної діяльності, вони лише беруть участь у ній на підставах, передбачених адміністративним процесуальним законодавством.

Запропоновані нами вище підходи до визначення адміністративного процесу та адміністративного судочинства не збігаються з дефініціями, що пропонує законодавець у п. 5 і п. 6 ч. 1 ст. 4 КАСУ, але наголошуємо, що в юридичній науці нормативно-правові акти є лише джерелами науки, якими користуються, на які посилаються та які піддають критичному аналізу, але положення та вимоги яких не є обов'язковими в наукових дослідженнях та при формулюванні нових ідей і висновків. До того ж такі думки іноді висловлюються в юридичній літературі. Наприклад, О.В. Кошій стверджує, що суб'єкт адміністративного процесу – це носій прав і обов'язків із реалізації процесуальної діяльності у сфері публічного управління, який здатен надати права щодо процесуальної діяльності здійснювати, а покладені обов'язки щодо процесуальної діяльності – виконувати, тоді як учасник адміністративного судочинства – це особа, яку чинним законодавством України наділено процесуальними повноваженнями щодо участі в адміністративній справі

в адміністративних судах [15, с. 14-15]. Процесуальна діяльність як раз і є правозастосовною діяльністю, а тому у сфері адміністративного судочинства таку діяльність здійснює виключно адміністративний суд.

Отже, ставлячи крапку в дослідженні співвідношення понять «суб'єкт адміністративного процесу» та «учасник адміністративного процесу», наголошуємо на тому, що онтолого-гносеологічний підхід, за допомогою якого певний час пояснювали розбіжності між науковою термінологією та термінологією, що використовується в законодавстві, сприяє збереженню в національному законодавстві алогічних понять, які є одними із поширених дефектів законодавчої дефініції (двозначність, неточність, декларативність, зайва деталізація, абстрактність, тавтологія тощо) [16].

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи аналіз представлених в юридичній літературі концептуальних підходів щодо співвідношення суб'єкта та учасника адміністративного процесу, можна зробити такий висновок.

Використання онтолого-гносеологічного підходу в дослідженні суб'єктів та учасників адміністративного процесу пояснює розбіжності між науковою термінологією та термінологією, що використовується в законодавстві, але, на жаль, сприяє збереженню в національному законодавстві алогічних понять, які є одними з поширених дефектів законодавчої дефініції (двозначність, неточність, декларативність, зайва деталізація, абстрактність, тавтологія тощо).

Пропонуємо адміністративний процес розглядати як правозастосовну діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення спорів у публічно-правовій сфері, а адміністративне судочинство – як одну з форм здійснення правосуддя. У цьому разі суб'єкт адміністративного процесу (суб'єкт адміністративного судочинства) та учасник адміністративного процесу (учасник адміністративного судочинства) не будуть перекликатися за змістом. Саме це пояснює, чому сторони справи є учасниками адміністративного процесу, на що звертається увага в КАСУ (Глава 4 Розділу I КАСУ), і не є суб'єктами адміністративного процесу, що не суперечить положенням КАСУ.

Список використаної літератури:

1. Котенко В.М. Забезпечення процесуальних прав і законних інтересів позивача та відповідача в адміністративному судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київ, 2011. 196 с.
2. Ківалов С.В., Біла Л.Р. Адміністративне право України : навчально-методичний посібник. Видання 2-ге, перероблене і доповнене. Одеса, 2002. С. 54.
3. Миколенко О.І. Адміністративний процес і адміністративна відповідальність : навчальний посібник. Харків : Одиссей, 2010. 368 с.
4. Колпаков В.К. Адміністративно-деліктний правовий феномен : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2004. 528 с.
5. Кузьменко О.В. Адміністративний процес у парадигмі права : дис. ... док-ра юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київ, 2006. 401 с.
6. Миронюк Р.В. Система суб'єктів адміністративно-деліктного процесу. *Право і суспільство*. 2011. № 6. С. 107-112.
7. Ільчишин Н. Система суб'єктів адміністративного судочинства в Україні URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13331/21.pdf> (дата звернення: 10.12.2018).
8. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
9. Постанова окружного адміністративного суду міста Києва від 1 лютого 2016 р. (справа № 826/24085/15). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/55352273> (дата звернення: 10.12.2018).
10. Бурбика М.М., Солонар А.В., Янішевська К.Д. Адміністративне право України. *Адміністративний процес та адміністративне судочинство*. URL: https://pidruchniki.com/79673/pravo/administrativniy_protse_administrativne_sudochinstvo (дата звернення: 10.12.2018).
11. Адміністративне право. *Поняття, структура і основні принципи адміністративного процесу. Адміністративні провадження*. URL: https://pidruchniki.com/1382032845217/pravo/ponyattya_struktura_osnovni_printsiipi_administrativnogo_protse_administrativni_provadzhennya (дата звернення: 10.12.2018).
12. Селіванов А.О. Адміністративне судочинство – новий інститут реалізації судової влади. *Вісник Верховного Суду України*. 2005. № 10. С. 2-5.

13. Руденко А.В. Адміністративне судочинство: становлення та здійснення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Харків, 2005. 209 с.
14. Загальна теорія права : підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. Київ : Ваїте, 2015. 392 с.
15. Кошій О.В. Суб'єкти, які не наділені владними повноваженнями, як відповідачі в адміністративному судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Запоріжжя, 2012. 205 с.
16. Шутак І.Д. Юридична техніка: курс лекцій. Івано-Франківськ : Лабораторія академічних досліджень правового регулювання та юридичної техніки. Дрогобич : Коло, 2015. 228 с. URL: <https://lawbook.online/tehnika-ukrajini-yuridichna/pravova-definitsiya-71547.html> (дата звернення: 10.12.2018).

Zheltobriukh I. Conceptual approaches to the relationship between the subject and the participant in the administrative process

This paper explores the conceptual approaches presented in the legal literature regarding the relationship between the subject and the participant in the administrative process. It is noted that the parties to the administrative case are simultaneously recognized by both the subjects of the administrative process and the participants in the administrative process, which is a similar phenomenon in terms of the theory of administrative procedural law. It is concluded that the use of the ontological-epistemological approach in the research of subjects and participants in the administrative process explains the differences between the scientific terminology and the terminology used in the legislation, but, unfortunately, contributes to the preservation of the logical concepts in the national legislation, which are one of the defects legislative definition (ambiguity, inaccuracy, declarative nature, superfluous detail, abstractness, tautology, etc.). The expediency of defining the administrative process as a law enforcement activity of the administrative courts to hear and resolve disputes in the public-legal sphere is justified, and administrative justice as a form of administration of justice. In this case, the subject of the administrative process (the subject of the administrative proceedings) and the participant of the administrative process (the participant of the administrative proceedings) will not click on the content. This explains why the parties to the case are participants in the administrative process, which is addressed by the CASU (Chapter 4, Section I of the CASU), and is not the subject of an administrative process that is not contrary to the provisions of the CASU.

Key words: administrative process, subject of administrative process, participant of administrative process, parties to administrative process.